

De carrièregang van een MEOB' er

Na mijn opleiding elektrotechniek aan de LTS in Alkmaar te hebben afgerond, wilde ik heel graag verder in de elektronica of de elektrotechniek. Die kans kwam toen ik via via hoorde dat er bij de toenmalige Elektronische werkplaatsen van het MEB in Den Helder vacatures waren. Het zou een baan zijn die, zo werd mij verteld, een grote mate van zekerheid zou bieden. Dat er in de loop van tijd veel kan veranderen wil ik schetsen aan de hand van ontwikkelingen gedurende mijn defensieloopbaan zoals ik die tot nu toe heb ervaren.

Hoe het begon

Op 1 september 1969 precies, trad ik dus in dienst bij het Marine Elektronisch Bedrijf (MEB) op de Nieuwe Haven in Den Helder, na te zijn aangenomen door het toenmalige hoofd personeelszaken, de heer Jan Visser. Ik werd aangesteld als rijksambtenaar F met een salaris van 395 gulden per maand! Het MEB was een soort vooruitgeschoven post van de hoofdvestiging in Oegstgeest. Een simpele sollicitatiebrief, de genoemde LTS-opleiding, een medische keuring en een gesprek met de Marid waren voldoende om mij aan te nemen. Ik was bepaald niet de enige; in die periode kwam een relatief grote groep leeftijdgenoten, zo uit de schoolbanken, bij het bedrijf in dienst.

Het MEB was gebouwd op het uiterste puntje van de Nieuwe haven, natuurlijk vanwege de storingen, en was gehuisvest in een plat bakstenen gebouw. Op het dak bevonden zich veel antennes, waaronder de grote ronddraaiende LW, DA en ZW radarschermen. Het omliggende haventerrein was nog vrijwel verlaten en vormde slechts het domein van hazen en vogels. De werkplaatsen waren afgeschutte gedeelten in de grote hal. De kantoren bevonden zich op de bovengalerij, waar ook de kantine was. Er waren verder een onderdelenmagazijn, de tekenkamer, en achterin het gebouw was een soort van onderkomen voor de buitendienst.

Via de omroepinstallatie werd er omgeroepen wanneer het tijd was om aan de arbeid te gaan! Ik werkte in de vuurleidingwerkplaats bij Bertus de Kant en hield me bezig met het zogenaamde vierde-traps onderhoud van de versterkerkasten voor de elektromechanische vuurleiding op de toenmalige jagers en kruisers. Bij deze vorm van onderhoud ging alle apparatuur toen helemaal uit elkaar en werd alles, na opnieuw te zijn gespoten, weer van de grond af aan opgebouwd. Een zeer arbeidsintensieve werkwijze welke in de huidige tijd onbetaalbaar zou zijn.

Het was een vrolijke boel in die werkplaats; luide kreten en opmerkingen weerklonken als er weer een kantoordame met kort rokje over de bovengalerij liep (het kantoorpersoneel begon later, zoals toen nog gebruikelijk was). De meeste collega's waren ongeveer van dezelfde leeftijd als ik en hadden lang haar. Het liep naar de jaren zeventig, een toch wel bruisende periode met veel nieuw verworven vrijheden en denkbeelden. En waarin gezagsgetrouwheid minder vanzelfsprekend was.

Elektronische school

In november 1969 werd mij meegedeeld dat ik mij, samen met een paar collega's, moest vervoegen op fort Erfprins; bij de Elektronische School (Elschool), voor het volgen van de basisopleiding Radio-radar-monteur. Zo gezegd zo gedaan, de volgende dag al zaten wij, samen met wat militairen, in de klas (het zogenaamde A-rooster) om de eerste theoretische beginselen van de elektronica te leren. Wij kregen ook wiskunde maar daar was ik niet bepaald goed in. Tussen de lessen door was het koffie drinken in het cafetaria van de manschappen en de middag-pauze brachten wij door in de aanpalende kantine. Onze lange haren en informele burgerkleding vormden voor de militaire schoolleiding regelmatig een steen des aanstoots!

Na de theoretische roosters volgde de praktijk; radio, radar en sonarinstallaties. Veel metingen en foutzoeken aan de, vaak al bejaarde (buizen)apparatuur; ik vond dit persoonlijk leuker. Na circa 60 weken studie verliet ik in 1971 de Elschoon, gewapend met mijn nieuw verworven kennis.

In de buitendienst

Weer terug op het bedrijf, werd ik, tegen mijn verwachting, tewerkgesteld in de buitendienst bij de radiogroep van de "kleine bootjes"; mijnnevigers, P-boten, fregatjes en onderzeeboten. Ik kwam toen voor het eerst op de rijkswerf, een toen al verouderde en weinig motiverende omgeving. Ik liep hier mee met een ervaren technicus; het gehanteerde werktempo lag gelukkig niet hoog. Menigmaal was ik betrokken bij de sloop en wederopbouw van de radiohut op de mijnnevigers.

Deze mijnenvegers werden uit “conservatie” gehaald om in gebruik te worden genomen. Omdat het vaak Amerikaanse boten uit WOII waren, diende eerst alle originele US-apparatuur van boord te worden gehaald. Rode label eraan, expeditie gebeld, alles van boord sjouwen en opsturen. De boot werd daarna verbouwd, geschilderd, opnieuw bekabeld en voorzien van modernere apparatuur zoals HZO, Racal ontvangers, VHF- en UHF zend/ontvangers. Daarnaast kwam er telexapparatuur. Aan ons technici de taak om die apparatuur te plaatsen, de pluggen aan te sluiten en alles in bedrijf te stellen. Dit hele proces nam een aantal maanden in beslag. Het eerste wat wij dan deden was een 619 ontvanger aansluiten om naar radio Veronica te kunnen luisteren.

Ikzelf kwam elke dag met de trein en liep dan door de stad naar het opkomstcentrum van de buitendienst op de rijkswerf; de zogenoemde “groene keet”, gelegen pal naast de afdeling E(lektr). Voor in dit houten gebouwtje was het kantoor van de chefs, er was een personeels-gedeelte met een grote oliekachel, verder een hok met meetapparatuur en de toiletten. Je vulde er je urenbriefje in, dronk een beker koffie, praatte wat bij en ging dan weer naar boord om aan het werk te gaan.

De schepen die in onderhoud waren (jagers, mijnenvegers en fregatten), lagen in het bassin van de rijkswerf, bij de mijnendienst (toen nog in de stad gelegen), of soms op de nieuwe haven.

Militaire dienstplicht

In 1971 werd ik opgeroepen om mijn dienstplicht te vervullen bij de KM. De eerste militaire vorming was bij het MOKH in Hollandse Rading. Ik had lang haar en moest daarom een haarkapje dragen! Het was een mooie bosrijke omgeving waarin we allerlei militaire vaardigheden leerden, waaronder exerceren, wachtlopen en roeien op de Loosdrechtse plassen. Na deze eerste militaire vorming werd ik overgeplaatst naar Den Helder voor de WEMNT opleiding bij het toenmalige Zeefront.

Hier leerde ik alles over de elektro-mechanische vuurleiding van de jagers en kruisers.

Na deze opleiding volgde mijn overplaatsing naar de BW in de meetkamer. In dit baantje assisteerde ik bij metingen aan de servosturingen van kanons en vuurleiding op de schepen.

Na een korte plaatsing tussendoor, op de jager Overijssel, maakte ik mijn dienstitijd rustig vol bij de afdeling Codificatie van de BW in Huisduinen. Mijn hoofdtaak hier was het zetten van (zeker niet onbelangrijk!) koffie, af en toe wat typen en het bijhouden van het aquarium.

Het was in mei 1973 dat ik de dienst verliet. Alweer werd ik in de buitendienst geplaatst, nu op de grotere schepen zoals fregatten en jagers. Onze opkomstplek annex koffieadres was een hok achterin de zogeheten PW, op de Nieuwe haven. Hier was ook een deel van de expeditie, met bijbehorend kantoor en opslag.

Na enige tijd ging ik weer terug naar de rijkswerf, naar de “kleine bootjes” en walinstellingen.

Een grote klus in die jaren was de ombouw van de kustmijnenvegers; het zogenaamde FRAM-project. Tussendoor werd ik ingezet op de onderzeeboten en op de zogeheten roofdierfregatjes.

Een project wat ik persoonlijk wel leuk vond, was de installatie van een paar Racal zenders bij het zendstation op fort Erfprins. Dit station werd bediend vanuit het toenmalige fort Navgis.

Werken buiten de stad

Er kwam rond 1975 een nieuw hoofd buitendienst; LTZ Heijmans, een gevreesde maar voortvarende man. Hij zou die gezapige buitendienst wel eens een beetje gaan opschudden!

Het was inderdaad een man met visie, die zich daadwerkelijk bezighield met het carrière-perspectief van elke buitendienst technicus. Zo vroeg hij ook mij naar mijn toekomstplannen en suggereerde een tewerkstelling in Vlissingen, bij de bouw van de nieuwe geleide wapenfregatten. Ik voelde daar wel iets voor; ik woonde toch maar alleen op mijn flat in Schagen en was dan ook meteen een tijdje weg uit de dagelijkse werksleur in Den Helder.

Aldus ging ik een aantal maanden naar de Schelde in Vlissingen, deze werf lag toen nog midden in de stad. Het was toen erg warm, herinner ik mij nog. Maar ook gezellig; na het eten ging ik met een paar collega's nog vaak even de stad in. Overdag werkte ik op de nieuwbouw van het tweede GW-fregat de Ruyter, aan het gecombineerde HF/MF radiozendstelsel om precies te zijn.

De heer Koek was hier de projectleider, de kantoren bevonden zich op het zogenaamde Eiland.

Ik logeerde met nog een paar collega's in het toenmalige hotel Goes, vlak bij de haven. Tijdens het diner in het hotel was het vaak een hilarische toestand door de animerende aanwezigheid van een paar ervaren collega's. Zij zaten al een behoorlijke tijd in Vlissingen en waren goed voor vele verhalen en de nodige grappen en grollen!

Aan het werk in de EOV

Eenmaal weer terug in Den Helder ging ik werken in de EOV, wat inhield dat ik vaak in de mast van een onderzeebootjager zat, om de zoveelste lekke UA3 antenne te vervangen. Soms was er een karweitje op een van de Van Speijk fregatten; hier was de EOV apparatuur al veel beter. Deze schepen hadden radarpeilers en stoorzenders; opgesteld in een aparte EOV hut. Een verzetje vormde het meevaren met een boot om te assisteren tijdens het kalibreren van de peilers. Dit vond plaats onder leiding van iemand van de technische staf; ik was er dan bij voor eventuele technische assistentie. Het kalibreren van de HF-en MF radiopeilers gebeurde door een sleepboot, met aan boord een 619 zender, een aantal rondjes om het schip te laten varen.

Het MEB wordt MEOB

Het zal rond het jaar 1976 of 1977 zijn geweest dat de eerste reorganisatie zich aandeede; het VRZLI ofwel Veri (in Wassenaar, met een dependance in Den Helder) werd samengevoegd met het MEB, voor de broodnodige synergie. Kompassen en plottafels werden nu ook voor ons redelijk vertrouwde begrippen. Voor de meesten Verifianen was het flink wennen; zij moesten immers een flink stuk "vrijheid" inleveren door de inlijving in het veel grotere MEB. Bij sommigen lukten dat maar moeilijk en zij liepen nog lang gefrustreerd rond.

Door de inbreng van het Optiek werd het dus het Marine Elektronisch en Optisch Bedrijf!

Rond het jaar 1978 werd, naast de bouw van dok 6, ook bij ons de eerste grote nieuwbouw gepleegd. Pal naast het oude gebouw verscheen een geheel nieuw complex. Dit nieuwbouwdeel bevatte een flinke laagbouw voor de werkplaatsen en een drie verdiepingen tellende kantoorflat. Het opkomstcentrum van ons buitendienstpersoneel kreeg een plaatsje onder in het kantoorgedeelte. Ondanks deze belangrijke uitbreiding bleef de "zaak" in Oegstgeest de plaats waar alle belangrijke besluiten werden genomen. De directie bleef immers gevestigd in het Zuiden, dicht bij Den Haag.

Het MLM-project

Het was inmiddels het jaar 1983 en ik was overgeplaatst naar het MLM-project; dat hield in de modernisering van de zes Van Speijk klasse fregatten. Deze schepen veranderden hiermee van 'sitting duck' in een modern oorlogsschip! Hiervoor gingen ze volledig "op de schop". Het MLM-zenuwcentrum, vanwaar alles geregeld werd, was eerst nog gevestigd boven het MBK-gebouw bij de hoofdpoot van de rijkswerf (westpoot). Later verhuisden wij naar een laag gebouwtje nabij het werfbassin, hier was nu ons opkomstcentrum en dronken wij ook de koffie. Ik was ook hier betrokken bij werkzaamheden aan de EOV radarpeilontvangers en stoorzenders. Dat betekende in elk geval veel sjouwen met de zware apparatuur, in alle weersomstandigheden. Een beetje lichamelijk actief zijn is helemaal niet verkeerd maar op den duur werd ik al dit gesjouw wel een beetje zat en zag daarnaast ook maar weinig carrièreperspectief. Ik wilde eigenlijk wel weg uit de buitendienst en startte, ook om die reden, met de HAVO avondopleiding.

Eindelijk een kantoorbaan

Ik deed diverse pogingen om "binnen" te komen, in de werkplaats of op een kantoor. Ik wilde de techniek wel uit en werken op een schoon kantoor, althans dat idee had ik. Uiteindelijk werden de MLM-fregatten, waarop ik zo menig uur had doorgebracht, verkocht aan de Indonesische marine. Mét deze schepen faseerde ook ik de buitendienst uit: het lukte mij namelijk om te worden aangesteld als medewerker bevoorrading bij de afdeling Logistiek. Dit was in het jaar 1985. Voor mij betekende het een hele luxe: een eigen bureau met telefoon, schone kleding en de koffie werd nog langs gebracht ook! De afdeling was gevestigd op de kantorengalerij van het "oude" MEB gebouw, chef was de welbekende heer van de Pompe. Lopende deze functie begon ik met de opleiding MBO Arbeidsmarktpolitiek/personneelsbeleid omdat ik toch het sterke gevoel bleef houden om "iets met mensen" (!?) te willen doen. Uiteindelijk had ik succes en kon in 1990 vanuit de logistiek de overstap maken naar de afdeling Personeelszaken; mijn ultieme wens was uitgekomen. Ik kwam hier terecht in de functie van medewerker personeelsconsulent bij Hans Pauw, een kundige maar autoritaire chef. Eenmaal op deze plek kreeg ik de gelegenheid om verder te gaan met de vervolgstudie HBO.

Grote veranderingen

De positie van het toen zo invloedrijke MEOB Oegstgeest kwam in deze jaren toch meer onder druk te staan; er waren vergaande plannen om het MEOBH en de BW samen te voegen.

Het zal in 1995 geweest zijn dat de toenmalige staatssecretaris van Defensie het heftige besluit nam om ook het MEOB Oegstgeest in zijn geheel te verplaatsen naar Den Helder!

Er zouden dan ongeveer 500 functies overkomen. Hij wilde iets doen voor de werkgelegenheid in Den Helder, dat toch al behoorlijk getroffen was door de inkrimpende marine.

De beslissing sloeg natuurlijk in als de bekende bom, zeker in Oegstgeest. Het nieuws werd aan ons Heldenaren meegedeeld door middel van een extra bekendmaking. Wij vonden het natuurlijk niet leuk voor de individuele medewerkers daar maar lachten toch heimelijk in onze vuistjes!

Er volgden nu maanden van actievoeren door het MEOB/O personeel, richting de Haagse beleidsmakers. Compleet met spandoeken langs de rijksweg A44 en protestoptochten naar het Binnenhof. Toen eenmaal bleek dat het een gelopen race was, kwam er een grote uittocht op gang. Voornamelijk de goed opgeleide en jonge, kansrijke technici maakten de overstap naar andere rijksinstellingen of het bedrijfsleven in de Randstad. De minder kansrijken, om het zo maar eens te zeggen, lukten dat niet zo goed en moesten uiteindelijk overkomen naar Den Helder.

De reorganisatietrein blijkt niet meer te stoppen; er werd nu doorgestoten naar de vorming van het zogenaamde Sewacobedrijf; de samenvoeging van MEOB en BW tot één onderhoudsorganisatie voor al uw Sewaco-materieel. Er volgde nu een machtsstrijd; onze P-afdeling werd ingeschoven bij die van de BW en de Consulent dreigde zijn alleenheerschappij te verliezen. Ikzelf zat daar niet zo mee; in mijn huidige functie kreeg ik maar weinig ruimte en had dan ook weinig te verliezen.

Ik had mijn HBO-diploma niet voor niets gehaald en zag in al die hectiek mogelijke nieuwe kansen.

Door het overtolligheidprobleem van een collega binnen PZ kreeg ik ineens alle medewerking om een overstap naar de functie van Technisch auteur te kunnen maken! Het was een lastige keuze tussen het benutten van mijn HBO opleiding, of het gewoon weer eens wat anders gaan doen.

Ik besloot uiteindelijk toch over te stappen en in het najaar van 1996 startte ik in mijn nieuwe functie, in een kantoor van het oude BW-directiegebouw, met compleet nieuwe collega's.

Van Sewacobedrijf naar Marinebedrijf

Ondertussen werd er voortvarend gebouwd aan de nieuwe accommodatie voor het te vormen Sewacobedrijf. Eerst verscheen de enorme B&O hal, gevolgd door een nieuwe kantoorflat, pal naast het oude MEOB en als laatste werd gebouw Kaiser (voor de MEOBO functies die over zouden komen) opgeleverd. Daarnaast werd ook het oude MEOB/H gebouw flink opgeknapt.

Bij de personele invulling kon zo goed als iedereen aan een functie geholpen worden.

In 1997 betreft onze afdeling handboeken een gloednieuwe ruimte in het kantoorgebouw.

Een logische volgende stap was nu de vorming van een groot Marinebedrijf; voor het totaalonderhoud aan zowel Sewaco- als Platformsystemen. Aldus geschiedde...

Intussen is er al weer het nodige binnen Defensie veranderd; onderhoud en operaties zijn apart georganiseerd en de krijgsmacht delen opereren nu allemaal onder een bevelhebber. Er is een parse onderhoudsorganisatie (DMO) opgezet waaronder nu ook ons Marinebedrijf ressorteert. De politiek wil van alles van Defensie. Al die vredesoperaties kosten veel geld en leggen een zware druk op het personeel. Er is veel uitverkoop en ook instroom van nieuw materieel.

Persoonlijke consequenties

Hoe een en ander voor mij persoonlijk zal uitpakken weet ik echt niet; mijn functie als technisch auteur lijkt vooralsnog niet ter discussie te staan. Er is een grote behoefte aan deugdelijke handboeken gezien de juridische aansprakelijkheid. Maar je weet het natuurlijk nooit!

Vele EWER/MEB/MEOB collega's zijn al uit dienst of hebben een andere functie gekregen.

Het probleem is dat ik, en vele leeftijdsgenoten met mij, uit de techniek zijn geraakt en in een vage, administratieve functie terecht zijn gekomen. En dus geen echt vak meer beheersen.

Daardoor zijn wij tot verlengstuk van een groot computersysteem verworden!

Ook ik loop vast in die steeds nauwer wordende fuik van de veranderende omstandigheden.

Het is eigenlijk raar gelopen als ik bedenken dat ik bijna 40 jaar terug in dienst kwam bij een, toen overzichtelijk, MEB en nu opeens blijkt te werken voor een grote onderhoudsorganisatie die daar in niets meer op lijkt! Ik heb er in ieder geval een heleboel nieuwe collega's bij gekregen.

Frank Goossens, augustus 2009